

การถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ของอาจารย์ศักกรินทร์ สู้บุญ

Transmission of Jakhe

Performance of Master Sakarin Sooboon

เชาณมน์ส ประภักดี / Chaomanat Prapakdee¹

สัทยา สิงห์อ้าย / Saphaya Singai¹

Received: May 20, 2024 Revised: Aug. 19, 2024 Accepted: Sep. 24, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดและอัตลักษณ์ การบรรเลงจะเข้ของอาจารย์ศักกรินทร์ สู้บุญ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ในการเก็บข้อมูลจากเอกสารและสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า 1. กระบวนการ ถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ของอาจารย์ศักกรินทร์ สู้บุญ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้สอน เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านดนตรีไทยและการบรรเลง จะเข้ เพราะมีความใกล้ชิดและมีประสบการณ์ร่วมกับครูดนตรีไทย เป็นลูกศิษย์ ของครูจะเข้และครูดนตรีไทยที่มีชื่อเสียง 2) ด้านผู้เรียน เป็นนักศึกษาใน สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาและผู้สนใจรับการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ ตามรูปแบบของครุระตี วิเศษสุรการ 3) ด้านเนื้อหา มีการถ่ายทอดความรู้ ตามหลักสูตร เนื้อหาทางประวัติศาสตร์และข้อมูลอื่น ๆ ที่จำเป็นในการประกอบ อาชีพ โดยพิจารณาตามความสามารถของผู้เรียน และ 4) ด้านการเรียนการสอน ใช้รูปแบบการสอนแบบผสมผสาน คือ รูปแบบที่ได้รับการถ่ายทอดมาจาก ครุระตี วิเศษสุรการ และรูปแบบที่ประยุกต์การสอนของตนเอง เพื่อความเหมาะสม

¹ภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

¹Thai Music Department, College of Music, Bansomdejchaopraya Rajabhat University.

แก่ผู้เรียนมีการสอดแทรกเนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรมและหลักการถ่ายทอดความรู้ที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ต่อไป และ 2. อัตลักษณ์การบรรเลงจะเช้ของอาจารย์ศักรินทร์ สุ่มบุญ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) อัตลักษณ์ด้านบุคลิกภาพ มีการยึดต้นแบบมาจากครูระตี วิเศษสุรการแต่ปรับให้เป็นแบบฉบับที่มีความเหมาะสมกับตนเองหรือขึ้นอยู่กับสรีระของผู้รับการถ่ายทอด 2) อัตลักษณ์ด้านทำนองเพลงมีการใช้ทำนองเพลงที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากครูระตี วิเศษสุรการ ในการบรรเลงและถ่ายทอด มีการปรับไปใช้ทำนองเพลงของครูท่านอื่นในบางครั้ง โดยขึ้นอยู่กับบริบทและความสามารถของผู้เรียน และ 3) อัตลักษณ์ด้านกลวิธีที่ใช้ในการบรรเลง ยึดตามแนวทางที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากครูระตี วิเศษสุรการ

คำสำคัญ : การถ่ายทอด จะเช้ ศักรินทร์ สุ่มบุญ

Abstract

This research aimed to study the transmission process and uniqueness of *jakhe* performance of Master Sakarin Sooboon. This qualitative research collected data from documents and interviews. The research results revealed that:

1. The process of transmitting *jakhe* performance by Master Sakarin Sooboon consisted of 4 aspects :

1) The Teacher: Master Sakarin Sooboon is an expert in Thai music and *jakhe* performance as. he has been closely associated with and mentored by many skilled Thai music teachers and renowned *jakhe* masters.

2) The Learners: The learners were students in a higher education institution and other. individuals interested in learning *jakhe* performance in the style of Master Ratee Wisetsurakarn.

3) The Content : Knowledge transferred followed the curriculum, including historical content and other information necessary for professional practice, adapted according to the learner's ability.

4) The Teaching Method: A blended teaching model has been passed on from Master Ratee Wisetsurakarn with Master Sakarin's own adaptations for the suitability of the learners. Moral and ethical content and knowledge transfer principles were integrated so that the learners can apply the knowledge in the future.

2. The identity of Master Sakarin Sooboon's *jakhe* performance playing consisted of 3 aspects :

1) Personality Identity: His performance was modeled after Master Ratee Wisetsurakarn. but adjusted to suit his own style and a physical attributes of each learner.

2) Melodic Identity: Master Sakarin's melodies were by using passed down from Master Ratee Wisetsurakarn including performance and techniques They sometimes were adjusted to melodies, melodies from other masters, depending on the context and abilities of the learners.

3) Technical Identity: The performance techniques strictly followed those passed down from Master Ratee Wisetsurakarn

Keywords : Transmission, *Jakhe*, Sakarin Sooboon

บทนำ

ดนตรีไทยเป็นศิลปวัฒนธรรมประจำชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ มีความเชื่อมโยงกับข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ดังข้อสันนิษฐานของ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ (พุนพิศ อมาตยกุล,

2552) ที่ได้กล่าวถึงความเป็นมาของดนตรีไทยว่าปรากฏขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี และได้ส่งต่อความรู้ผ่านบุคคลเรื่อยมากระทั่งสมัยกรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี รัตนโกสินทร์ จนถึงปัจจุบัน ซึ่งจากข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ต่าง ๆ นั้น ล้วนเป็นการแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ โดยเฉพาะผู้มีความรู้ความสามารถด้านศิลปวัฒนธรรม หรือในที่นี่คือผู้มีความรู้ทางด้านดนตรีที่ได้สั่งสมประสบการณ์กระทั่งสร้างสรรค์ผลงานเกิดเป็นภูมิปัญญา และกลายเป็นวัฒนธรรมดนตรีไทยที่มีระเบียบแบบแผน มีเอกลักษณ์เฉพาะเกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คน ทั้งภายในราชสำนักและประชาชนทั่วไป ส่งผลให้เกิดเป็นเพลงที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้คน สังคม และวัฒนธรรมของชาติอย่างสมบูรณ์ อีกทั้งภูมิปัญญาด้านวัฒนธรรมดนตรีไทยอันทรงคุณค่าเหล่านี้ ต่างได้รับการสืบทอดและถ่ายทอดองค์ความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ มาจนถึงปัจจุบัน

การถ่ายทอดความรู้หรือกระบวนการเรียนรู้วัฒนธรรมดนตรีไทยนั้น รังสิพันธ์ แข็งขัน (2552) ได้นำเสนอองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ขั้นตอน ได้แก่

- 1) การเรียนรู้กับครูอย่างถ่องแท้ คือ ผู้เรียนได้สัมผัสหรือสร้างความคุ้นเคยเพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ ผู้เรียนจะเรียนรู้และทำตามแบบแผนหรือรูปแบบทางดนตรีที่ผู้สอนเป็นผู้กำหนดเนื้อหา โดยผู้เรียนต้องเรียนรู้และเลียนแบบแนวทางในการบรรเลงจากครูผู้สอนให้ได้อย่างถูกต้องและเป็นไปในลักษณะเดียวกัน
- 2) การฝึกฝนหรือก้าวไปสู่บริบทของดนตรี ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เน้นย้ำในด้านทักษะการบรรเลง การฝึกหัดเพื่อให้เกิดความแม่นยำ เสริมสร้างความเข้าใจในการเลือกกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างถูกต้อง จนกระทั่งเกิดความชำนาญ สามารถควบคุมหรือปฏิบัติเครื่องดนตรีและเพลงต่าง ๆ ได้ถูกต้องตามกาลเทศะ โดยผู้สอนจะเป็นผู้แนะนำ
- 3) การค้นพบและเกิดอัตลักษณ์ของตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการสั่งสมประสบการณ์ การฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ กระทั่งนำไปสู่การบรรเลงดนตรีให้เป็นตัวของตัวเอง อาทิ การคิดค้นกลอนเพลงกลวิธีการบรรเลง หรือสามารถปฏิบัติด้วยตนเองจนเกิดเสียงหรือความไพเราะที่มีคุณภาพ (รสมีอ) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อจำกัดด้านทักษะและสติปัญญาของ

ผู้เรียน โดยจะมีผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะให้เกิดเอกลักษณ์ที่มีความโดดเด่น และ 4) เกิดความลงตัวของศิลปะที่สร้างสรรค์ขึ้น กระทั่งนำไปสู่การเป็นต้นแบบ ในการสืบทอดความรู้ด้านดนตรีไทยในรูปแบบต่าง ๆ ไปยังผู้รับการถ่ายทอด รุ่นต่อไปได้อย่างเข้มแข็ง หรือเรียกได้ว่าเป็น “รากฐานทางวัฒนธรรม” ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญในการทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้านดนตรีไทย ได้นั้นคือ การได้รับการถ่ายทอดความรู้จากครูผู้สอน

ครูดนตรีไทยในวัฒนธรรมดนตรีไทยในอดีตนั้น นอกจากจะมีบทบาท สำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานทางดนตรี การประพันธ์ผลงานเพลง การสร้างสรรค์ เครื่องดนตรีตลอดจนกลเม็ดเด็ดพรายต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดผลงานทางดนตรีไทย ที่มีความวิจิตรและกลายเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติแล้วนั้น บทบาทสำคัญของ ครูดนตรีไทยยังทำหน้าที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยให้กับผู้ที่ ฝากตัวเป็นศิษย์ กระทั่งกลายเป็นบุคคลสำคัญและสำนักดนตรีที่มีชื่อเสียง โดยครูดนตรีไทยที่มีชื่อเสียงและถือเป็นบุคคลสำคัญในการถ่ายทอดองค์ความรู้ ด้านดนตรีไทย อาทิ พระประดิษฐ์ไพเราะ (มี ดุริยางกูร หรือ ครูมีแขก) พระยา เสนาะดุริยางค์ (เข้ม สุนทรวาทิน) พระยาประสานดุริยศัพท์ (แปลก ประสานศัพท์) พระสรเพลงสรวง (บัว กมลวาทิน) หลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) จางวางท้าว พาทย์โกศล พระยาภูมิเสวิน (จิตร จิตตเสวี) หลวงไพเราะเสียงซอ (อุ่น ดุริยชีวิน) ฯลฯ รวมถึงครูดนตรีไทยซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ด้านการบรรเลงจะเข้

ข้อมูลประวัติศาสตร์ดนตรีไทย ได้นำเสนอให้เห็นถึงครูจะเข้ที่มีชื่อเสียง และได้รับการยอมรับในวงการดนตรีไทยหลายท่าน ซึ่งล้วนเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถเชี่ยวชาญในการบรรเลงจะเข้ รวมถึงมีความสามารถในการประพันธ์ ทางเพลง และการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ด้านการบรรเลงจะเข้ให้แก่ลูกศิษย์ ซึ่งความสามารถด้านกลวิธีการบรรเลง ทางเพลง และรสมือของครูแต่ละท่าน ต่างล้วนมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน จนถือว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว จากการศึกษาข้อมูลพบว่าครูจะเข้ที่มีชื่อเสียง อาทิ พระราชชายาเจ้าดารารัศมี เจ้าโสภา เพ็ญพุ่ม หลวงว่องจะเข้รับ (โต กมลวาทิน) ครูชุ่ม กมลวาทิน

ครูจ่าง แสงดาวเด่น ครูสังวาลย์ กุลวัลกี ครูแสวง อภัยวงศ์ นางสนิทบรรเลงการ (ละเมียด จิตเสวี) ครูทองดี สุจริตกุล ครูนิภา อภัยวงศ์ ครูแอบ ยุวนวณิช นางมหาเทพกษัตริย์สมุห (บรรเลง สาคริก) คุณหญิงไพฑูรย์ กิตติวรรณ และครูระตี วิเศษสุรการ เป็นต้น

ครูระตี วิเศษสุรการ เป็นครูจะเข้ที่มีรูปแบบการบรรเลงหรือรสมือที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะมีความเป็นปัจเจกบุคคลที่โดดเด่นอย่างมากท่านหนึ่งในวงการดนตรีไทย ไกรสิทธิ์ อัจฉริยะประสิทธิ์ (2560) ได้กล่าวถึงครูระตี วิเศษสุรการ ว่าเป็นศิลปินจะเข้ที่มีชื่อเสียงและมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นเป็นแบบอย่างในการบรรเลงจะเข้ของศิลปินรุ่นใหม่ ความสามารถที่สะท้อนผ่านผลงานของครูระตี วิเศษสุรการ คือ การที่ครูระตี วิเศษสุรการ ได้รับการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้จากครูจะเข้คนสำคัญของไทยหลายท่าน อาทิ ครูสังวาล กุลวัลกี ครูชุ่ม กมลวาทิน ครูจ่าง แสงดาวเด่น และครูแสวง อภัยวงศ์ ซึ่งครูแต่ละท่านต่างมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นแตกต่างกันออกไป จึงทำให้ครูระตี วิเศษสุรการ มีความเชี่ยวชาญในการบรรเลงเป็นอย่างมาก จนเกิดเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตนอย่างโดดเด่น และตั้งที่พูนพิศ อมาตยกุล (2526) ได้กล่าวถึงครูระตี วิเศษสุรการ ในหนังสือนามานุกรมศิลปินเพลงไทยในรอบ 200 ปี แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ความว่า

“ครูระตีได้ชื่อว่า เป็นนักจะเข้ฝีมือยอดเยี่ยมในระดับแนวหน้าคนหนึ่งของกรุงรัตนโกสินทร์ที่ยากจะหาผู้ใดเหมือนท่านดีดแรง ทั้งไหว ทั้งเรียบ และชัดเจนแจ่มแจ้งทุกตัวโน้ต เคยบันทึกเสียงเพลงเดี่ยวต่าง ๆ ไว้มาก นับเป็นนักดนตรีที่มีผู้นิยมชมชื่นในฝีมือมากที่สุดคนหนึ่ง เคยได้รับรางวัลชนะเลิศในการเดี่ยวจะเข้ เมื่อมีการประกวดทางสถานีวิทยุสื่อสาร”

“ในด้านการสอน ได้สอนจะเข้ให้นักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบ โรงเรียนอัสสัมชัญ โรงเรียนพันธะวัฒนา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหิดล

ศิษย์ที่มีฝีมือดี ได้แก่ สุรพล พงษ์สุวรรณ ภัทร เครือสุวรรณ
กมลลา ชิดช่าง และศักรินทร์ สุ่มบุญ”

อาจารย์ศักรินทร์ สุ่มบุญ เป็นลูกศิษย์ของครูระตี วิเศษสุรการ คนหนึ่ง
ที่มีความรู้และมีฝีมือในการบรรเลงจะเข้อย่างมาก เป็นผู้ทีกล่าวได้ว่าอยู่ใกล้ชิด
ติดตามและคลุกคลีกับครูระตี วิเศษสุรการ ตั้งแต่อาจารย์ศักรินทร์ สุ่มบุญ
ยังเป็นวัยรุ่น จนจบจนครูระตี วิเศษสุรการเสียชีวิต นับได้ว่าเป็นผู้ที่ได้รับ
การถ่ายทอดความรู้ด้านการบรรเลงจะเข้จากครูระตี วิเศษสุรการ มาทั้งหมด
ตั้งแต่เพลงพื้นฐานจนถึงขั้นเพลงเดี่ยวขั้นสูง ตลอดจนประสบการณ์ที่ได้มี
โอกาสใกล้ชิดกับครูดนตรีไทยที่มีความรู้ความสามารถในอดีตเป็นจำนวนมาก
จึงล้วนเป็นองค์ประกอบที่ส่งผลให้อาจารย์ศักรินทร์ สุ่มบุญ เป็นผู้ที่มีทั้งความรู้
ความสามารถด้านการบรรเลงจะเข้ และความรู้ด้านอื่นของวัฒนธรรมดนตรีไทย
อย่างรอบด้าน เช่น การสร้างสรรค์ทางเพลงจะเข้ การปรับวงดนตรีไทย
การจัดการแสดงดนตรีไทย รวมถึงการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ด้านการบรรเลง
จะเข้ในสายของครูระตี วิเศษสุรการ ให้กับลูกศิษย์ทั้งในสถาบันการศึกษา
และผู้สนใจ ซึ่งถือว่าเป็นบทบาทสำคัญของการเป็นครูจะเข้คนสำคัญคนหนึ่ง
ที่ได้รับการยอมรับในสังคมดนตรีไทยในวงกว้าง

ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา
การถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ของอาจารย์ศักรินทร์ สุ่มบุญ เพื่อนำเสนอข้อมูล
ความรู้อย่างเป็นระบบ อันจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจในแนวทางการบรรเลง
และการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการบรรเลงจะเข้สายครูระตี วิเศษสุรการ
เพื่อนำไปใช้ในการฝึกฝนและปฏิบัติตามรูปแบบและคุณลักษณะที่ถูกต้อง
และนำไปสู่การอนุรักษ์และสร้างความเข้มแข็งให้ดนตรีไทยคงอยู่และก้าวหน้า
สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ของอาจารย์ศักรินทร์ สุ่มบุญ
2. ศึกษาอัตลักษณ์การบรรเลงจะเข้ของอาจารย์ศักรินทร์ สุ่มบุญ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการนำทฤษฎีการศึกษาของรูดอล์ฟ สไตเนอร์ (Rudolf Steiner, 1988) ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหาสาระและการเรียนการสอนมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาและนำเสนอข้อมูล โดยสามารถแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัย
2. คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ด้วยวิธีการคัดเลือกแบบแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ อาจารย์ศักรินทร์ สุ่มบุญ และผู้ให้ข้อมูลรอง คือ ลูกศิษย์ที่ได้รับการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้จากอาจารย์ศักรินทร์ สุ่มบุญ อย่างต่อเนื่องเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 20 ปี
3. เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยโดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ 1) ข้อมูลจากเอกสารและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ 2) การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และ 3) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม
4. วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล คือ หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยนำข้อมูลมาสู่การวิเคราะห์ ตีความ และจำแนกข้อมูลตามหัวข้อการวิจัย กระทั่งนำเสนอข้อมูลผลการวิจัยโดยร้อยเรียงตามวัตถุประสงค์แบบพรรณาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

1. การถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ของอาจารย์ศักรินทร์ สุ่มบุญ

1.1 ด้านผู้สอน

1) ภูมิหลังด้านดนตรีไทย

อาจารย์ศักรินทร์ สุ่มบุญ ได้รับการปลูกฝังความรู้ด้านดนตรีไทย ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนสยามวิทยา โดยได้รับการถ่ายทอดในระบบโรงเรียน กระทั่งมีความสนใจและได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยอย่างจริงจังในระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนเทพศิรินทร์ และจากการเป็น

สมาชิกของชมรมดนตรีไทยโรงเรียนเทพศิรินทร์ ช่วงแรกของการศึกษาดนตรีไทย ได้มีโอกาสรับการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยจากครูดนตรีไทยหลายท่าน อาทิ ครูฟุ้ง ศรีวิจารณ์ พระยาภูมิเสวิน (จิต จิตตเสวี) และครูภัทลิกา ศิลปะบรรเลง ภายหลังได้ฝากตัวเป็นศิษย์และรับการถ่ายทอดความรู้ด้านการบรรเลงจะเข้จาก ครูระตี วิเศษสุรการ ด้านปี่พาทย์และทฤษฎีดนตรีไทยนั้น เป็นศิษย์ของครูอุทัย แก้วละเอียต ครูมนตรี ตราโมท และรองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี ตลอดจน การสั่งสมประสบการณ์ด้านดนตรีไทยจากการเข้าร่วมบรรเลงดนตรีไทยกับ ครูดนตรีไทยที่มีชื่อเสียงหลายท่าน โดยเฉพาะนักดนตรีจากกรมประชาสัมพันธ์ และการได้รับความรู้จากการเข้าศึกษา ในระดับปริญญาตรีจากคณะครุศาสตร์ การเป็นสมาชิกของชมรมดนตรีไทย สโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเข้าร่วมกิจกรรมทางดนตรีในโอกาสและวาระต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก

2) การทำงานและผลงานด้านดนตรีไทย

หลังสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี อาจารย์ศักกรินทร์ สู้บุญ บรรจุเป็นข้าราชการที่วิทยาลัยครูภูเก็ต และย้ายสถานที่ทำงานไป โรงเรียนสวนอนันต์ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา กระทั่งบรรจุเป็นข้าราชการสอน และเกษียณอายุราชการที่ภาควิชาดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ขณะเดียวกันได้ทำหน้าที่เป็นอาจารย์พิเศษให้แก่ชมรมดนตรีไทยสโมสรนิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และชมรมดนตรีไทย วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก มาถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2567) สำหรับผลงานด้านดนตรีไทยนั้น อาจารย์ศักกรินทร์ สู้บุญ เป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานที่มีความเกี่ยวข้องกับดนตรีไทยในรูปแบบต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ทั้งในบทบาทของการเป็นผู้สืบสานและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ดั้งเดิมตามแบบแผนของดนตรีไทยและเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานใหม่ โดยการนำ ผลงานดั้งเดิมมาปรับประยุกต์และสร้างสรรค์ให้เกิดความน่าสนใจ ดังจะพบได้จาก ผลงานด้านการประพันธ์ ผลงานทางดนตรีทั้งรูปแบบของเพลงบรรเลงรวมวง ดนตรีไทยและเพลงสำหรับบรรเลงเดี่ยว การบันทึกเสียง การปรับวงดนตรีไทย ผู้อำนวยการจัดการแสดงดนตรีไทย คณะทำงาน ที่ปรึกษา และเป็นกรรมการ ในการประกวดดนตรีไทยในระดับต่าง ๆ ตลอดจนการทำงานวิจัยและปรากฏ

เป็นงานเขียนด้านการปฏิบัติจะเข้า ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ดนตรีไทย และการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อมูลแก่ผู้มีความสนใจและนิสิตนักศึกษาที่ทำการศึกษาข้อมูลด้านการบรรเลงจะเข้าเป็นจำนวนมาก

3) ลักษณะความเป็นครู

อาจารย์ศักรินทร์ สุ่มบุญ เป็นผู้ที่ยึดถืออุดมการณ์ความเป็นครูที่มุ่งเน้นการสืบทอดองค์ความรู้ด้านการบรรเลงจะเข้าตามแนวทางของครูระตี วิเศษสุรการอย่างเคร่งครัด พร้อมกันนั้นได้ส่งเสริมในการสร้างความตระหนักให้ผู้รับการถ่ายทอดเห็นถึงคุณค่าและมีรสนิยมในการบรรเลงและเสพผลงานดนตรีไทยอย่างเข้าใจและเล็งเห็นถึงคุณค่า ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจถึงความแตกต่างของผู้รับการถ่ายทอดให้มีความสามารถในการบูรณาการองค์ความรู้ในรูปแบบที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล รวมถึงเป็นผู้ให้ความรู้ในสิ่งที่ถูกต้อง และสามารถนำความรู้นั้นไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตการเป็นนักดนตรีได้อย่างมีคุณภาพ

1.2 ด้านผู้เรียน

1) วิธีการคัดเลือกผู้เรียน

ผู้เรียนหรือผู้รับการถ่ายทอดความรู้จากอาจารย์ศักรินทร์ สุ่มบุญ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้เรียนประเภทที่อยู่ในระบบการศึกษา ซึ่งผ่านการคัดเลือกจากระเบียบและขั้นตอนของมหาวิทยาลัย และกลุ่มผู้เรียนที่เป็นนักศึกษาจากชมรมดนตรีไทย ดังนั้น ผู้เรียนทั้งสองกลุ่มนี้จึงเป็นผู้เรียนที่ไม่สามารถคัดเลือกได้ด้วยตนเอง คุณสมบัติของผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะมีทักษะความรู้ความสามารถที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ดังนั้น ในการถ่ายทอดความรู้จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับกลวิธีการถ่ายทอดให้มีความสอดคล้องกับทักษะและความสามารถของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน

2) คุณธรรมจริยธรรมของนักดนตรีที่ดีที่ผู้เรียนควรจะได้รับ

ผู้สอนจะเน้นหนักการให้ผู้เรียนเข้าใจถึงคุณธรรมจริยธรรมของการเป็นนักดนตรีที่ดี คือ รู้จักกาลเทศะ รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยเฉพาะการบรรเลงดนตรีร่วมกับนักดนตรีคนอื่นหรือกับวงดนตรีวงอื่นนั้น

ไม่ควรทำตัวเหนือกว่าผู้อื่น ควรรู้จักการวางตัวให้เป็นผู้มีความอ่อนน้อมถ่อมตน โดยคุณธรรมจริยธรรมดังกล่าวเป็นคุณธรรมจริยธรรมที่นักดนตรีไทยดำเนินกันมาอย่างต่อเนื่องจากอดีต และยังคงเป็นแนวทางหรือจริยธรรมที่นักดนตรีไทยทุกยุคสมัยพึงปฏิบัติ

3) สิ่งที่คาดหวังจากผู้เรียน

ผู้สอนจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้และสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เข้าใจ และเห็นถึงคุณค่า มากกว่ามีความสามารถด้านการปฏิบัติที่เป็นเลิศแต่เพียงด้านเดียว เนื่องจากการเล็งเห็นว่าความสามารถด้านทักษะหรือการบรรเลงที่เป็นเลิศนั้น เป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถพัฒนาได้ด้วยตนเอง แต่การพัฒนาบนพื้นฐานของความถูกต้องและรู้จักกาลเทศะนั้น ถือเป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญมากที่สุด นอกจากนั้นแล้วผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดจะต้องเป็นผู้ที่มีทัศนคติเปิดกว้าง เปิดรับความรู้และมุมมองใหม่ มีรสนิยม รู้จักเลือกเสพความงามที่มีประโยชน์และส่งเสริมให้ตัวของผู้รับการถ่ายทอดเกิดการพัฒนาทั้งในด้านทักษะ ความรู้ และเจตคติของการเป็นนักดนตรีที่ดีและมีคุณภาพ

4) ลักษณะเฉพาะของผู้เรียน

มีความแตกต่างออกไปในแต่ละบุคคลทั้งในด้านบุคลิกภาพ วิธีคิด และกลวิธีในการบรรเลงจะเข้ แต่ลักษณะเฉพาะอย่างหนึ่งที่ผู้เรียนทุกคนยึดถือ คือ ความภาคภูมิใจและยึดมั่นในแนวทางของการบรรเลงจะเข้ตามแบบฉบับของครุระติ วิเศษสุรการ ซึ่งอาจารย์ศักรินทร์ สุบุญ ได้ทำหน้าที่ในการเป็นผู้ส่งผ่านความรู้ดังกล่าวมาสู่ผู้รับการถ่ายทอดอย่างเคร่งครัด แต่ก็มิได้ปิดกั้นความแตกต่างในรสนิยมของแต่ละบุคคล

1.3 ด้านเนื้อหา

ผู้รับการถ่ายทอดความรู้จากอาจารย์ศักรินทร์ สุบุญ เป็นผู้ที่ศึกษาอยู่ในระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษา ดังนั้น เนื้อหาที่ใช้ในการถ่ายทอดจึงมีความสอดคล้องไปกับเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยยึดหลักการถ่ายทอดที่จะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในแต่ละหลักสูตร เช่น หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มุ่งเน้นการสร้างบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถด้าน

การถ่ายทอดหรือการเป็นครูผู้สอน หลักสูตรศิลปกรรมศาสตร์บัณฑิต มุ่งเน้น การสร้างนักดนตรีหรือศิลปินที่มีความรู้ความสามารถด้านดนตรี อาจารย์ศักรินทร์ สุปัญจะเริ่มต้นด้วยการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของการปฏิบัติจะเข้า ได้แก่ ท่วงทำนอง การพันไม้ตีต การวางมือ การวางนิ้ว ที่ยึดตามแนวทางครุระตี วิเศษสุการ จากนั้นจึงถ่ายทอดความรู้และทักษะเกี่ยวกับเพลงต่าง ๆ โดยเริ่มต้น จากเพลงที่ใช้ในการปรับพื้นฐาน และต่อด้วยเพลงต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในหลักสูตร มาใช้ในการถ่ายทอดกระทั่งครบถ้วนตามเนื้อหาที่กำหนด ได้แก่ เพลงโหมโรง เพลงตับ เพลงเถา เพลงเดี่ยว และเพลงพิเศษ ตลอดจนการสอดแทรกเนื้อหา ทั้งทฤษฎีและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเพลงนั้น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจกระจ่างในความรู้มากที่สุด ทั้งนี้ผู้สอนจะพิจารณาถึงความสามารถ และพัฒนาการของผู้รับการถ่ายทอดแต่ละคน เพื่อเพิ่มเติมหรือประยุกต์เนื้อหา ให้มีความสอดคล้องกับความสามารถของผู้รับการถ่ายทอด และให้บรรลุตาม วัตถุประสงค์ที่หลักสูตรกำหนดไว้

1.4 ด้านการเรียนการสอน

1) หลักการ รูปแบบ และวิธีการสอนทักษะการบรรเลงจะเข้

เป็นการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้รับการถ่ายทอดให้ความสำคัญกับ มือซ้ายและมือขวาสำหรับการบรรเลงจะเข้ โดยมีการนิยามว่ามือขวาที่พันไม้ตีต เปรียบเสมือนพ่อ คือ เป็นหลักในการตีตสายให้เกิดเสียง จะต้องตีตสายจะเข้ ให้เกิดเสียงที่หนักแน่น คมชัด รู้จักการประคบมือให้น้ำหนักของการบรรเลง จะเข้สอดคล้องกับความหนักเบาของจะเข้แต่ละตัวที่ต้องใช้น้ำหนักในการตีต แตกต่างกันไป เพื่อเป็นการเรียกเสียงหรือทำให้จะเข้ตัวนั้น ๆ เกิดเสียงที่ไพเราะ มากที่สุด โดยจะไม่ตีตตามแรงมือของผู้บรรเลง ซึ่งจะทำให้เกิดเสียงที่ไม่น่าฟัง (เสียงแตก) ส่วนมือซ้ายเปรียบเสมือนแม่ที่จะเคลื่อนที่ให้เกิดทำนอง (Melody) ที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละเพลง โดยจะใช้วิธีการสอนที่ยังคงยึดถือตาม แนวทางการถ่ายทอดดนตรีไทยที่ผู้สอนจะบรรเลงสาธิตเป็นตัวอย่าง และให้ผู้รับการถ่ายทอดบรรเลงตาม (วัฒนธรรมมุขปาฐะ) ซึ่งเป็นการสอนแบบตัวต่อตัว เมื่อผู้รับการถ่ายทอดสามารถจดจำทำนองเพลงและกลวิธีการบรรเลงต่าง ๆ

ที่ผู้ถ่ายทอดได้สาธิตได้แล้วนั้น ผู้ถ่ายทอดก็จะบรรเลงสาธิตในการทำงานต่อไปจนกระทั่งจบบทเพลง

2) วิธีการฝึกซ้อม

ผู้สอนจะแนะนำให้ผู้รับการถ่ายทอดฝึกซ้อมด้วยตนเอง ทั้งช่วงก่อนการเรียนการสอนและช่วงหลังจากเสร็จสิ้นภารกิจต่าง ๆ ให้ผู้รับการถ่ายทอดจำเป็นต้องฝึกซ้อมทั้งด้วยตนเอง ฝึกซ้อมร่วมกับวงดนตรีและการบรรเลงจะเข้ในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการสร้างเสริมประสบการณ์และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังมีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับข้อมูลทางประวัติศาสตร์ด้านการฝึกซ้อมจะเข้ของครูระตีสวิเศษสุรการ เพื่อใช้ในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้รับการถ่ายทอดได้เห็นผลที่เกิดขึ้นจากการฝึกซ้อมอีกทางหนึ่ง

3) การสอนเกี่ยวกับสุนทรียภาพทางดนตรี และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณี

เป็นการสอนโดยการยกตัวอย่างความสอดคล้องระหว่างดนตรีกับศิลปะแขนงอื่น ๆ บทบาทหน้าที่ของดนตรีไทยที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมไทย วิธีการดำเนินชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการพูดคุย ซักถาม ให้ผู้เรียนร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้และทัศนคติระหว่างผู้ถ่ายทอดกับผู้รับการถ่ายทอดอย่างมีเหตุผล

4) การสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมของนักดนตรีที่ดี

ตลอดระยะเวลาที่มีการถ่ายทอดความรู้จะมีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับความถูกต้องเหมาะสม กาลเทศะ คุณธรรมจริยธรรม ความกตัญญูกตเวทีก การเคารพตนเอง การเคารพต่อบุคคลอื่น การเคารพในวิชาชีพ และส่งเสริมให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งผู้รับการถ่ายทอดสามารถนำคุณธรรมและจริยธรรมดังกล่าวไปใช้ได้ทั้งในสังคมดนตรีไทยและวิธีการดำเนินชีวิตของตน

5) การวัดและประเมินผล

เป็นการวัดและประเมินผลตามเกณฑ์ความพึงพอใจของผู้ถ่ายทอดความรู้ โดยจะพิจารณาจากความถูกต้องและความสามารถของผู้รับการถ่ายทอด ได้แก่ การจดจำทำนองเพลงหรือความสามารถในการบรรเลงกลวิธีการบรรเลงจะเข้าใจอย่างถูกต้องตรงตามเป้าหมายที่ผู้ถ่ายทอดกำหนดไว้ โดยจะมีการพิจารณาจากพัฒนาการด้านการบรรเลงจะเข้าใจของผู้รับการถ่ายทอดที่มีความแตกต่างกันเป็นสำคัญ

6) ลักษณะเฉพาะของการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ของอาจารย์ ศักกรินทร์ สุ่มัญญ

เป็นการถ่ายทอดตามแนวทางการอนุรักษ์ โดยยึดหลักการถ่ายทอดและบรรเลงตามแนวทางที่อาจารย์ศักกรินทร์ สุ่มัญญ ได้รับการถ่ายทอดมาจากครูระตี วิเศษสุรการ และได้นำความรู้ที่ได้รับนั้นมาถ่ายทอดและประยุกต์ให้สอดคล้องกับผู้รับการถ่ายทอดที่มีความแตกต่างกัน

2. อัตลักษณ์การบรรเลงจะเข้ของอาจารย์ศักกรินทร์ สุ่มัญญ

1) อัตลักษณ์ด้านบุคลิกภาพของการบรรเลงจะเข้

อาจารย์ศักกรินทร์ สุ่มัญญ ได้รับการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้จากครูระตี วิเศษสุรการ จึงส่งผลให้อัตลักษณ์ด้านบุคลิกภาพของการบรรเลงจะเข้ของอาจารย์ศักกรินทร์ จึงเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับครูระตี สุรการ คือ การนั่งพับเพียบ โดยหันปลายเท้าทั้งสองข้างไปทางด้านขวา เพื่อให้นิ้วมือซ้ายเกิดแรงกดที่นมจะเข้ได้อย่างมั่นคง ซึ่งส่งผลไปถึงการบรรเลงจะเข้ที่ทำให้เกิดเสียงที่คมชัด หนักแน่น และบรรเลงจะเข้ในบทเพลงต่าง ๆ ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของทางครูระตีได้อย่างคล่องตัว

2) อัตลักษณ์ด้านเพลงที่ใช้ในการบรรเลงจะเข้

อาจารย์ศักกรินทร์ สุ่มัญญ ยึดถือแนวทางหรือทำนองเพลงที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากครูระตี วิเศษสุรการ เป็นหลักในการบรรเลงและถ่ายทอดให้กับผู้รับการถ่ายทอด โดยอัตลักษณ์ด้านทำนองเพลงที่ใช้ในการบรรเลงจะเข้จะเป็นทำนองที่มีลักษณะคล้ายการบรรเลงระนาดเอกกล่าวคือ ทำนองเพลง

ไม่สลับซับซ้อน ไม่มีการใช้เสียงสลับระหว่างเสียงสูงต่ำ แต่จะเป็นการบรรเลงทำนองที่เรียบง่ายเหมาะแก่การจดจำ ทั้งนี้พบว่าบางครั้งได้มีการประยุกต์ทำนองเพลง โดยสอดแทรกทำนองการบรรเลงจะเข้จากครุฑดนตรีไทยท่านอื่นเข้ามารวมอยู่ในเพลงด้วย เพื่อให้เกิดความไพเราะด้านการฟังและความสามารถของผู้ได้รับการถ่ายทอดแต่ละคน

3) อัตลักษณ์ด้านกลวิธีที่ใช้ในการบรรเลงจะเข้

อาจารย์ศักรินทร์ สู้บุญ ยึดหลักการบรรเลงจะเข้ตามที่ได้รับถ่ายทอดจากครูระตี วิเศษสุรการ ได้แก่ การตีตีเก็บ กรอ สะบัด ขยี้ โปรยเสียง กระทบเสียง คั่นเสียง กรอด และมีกลวิธีการบรรเลงและประพันธ์เพลงที่มีความซับซ้อน โดยใช้กลวิธีการสะบัดซ้อนสะบัด การขยี้ และสะบัดในจังหวะ (ช่องไฟ) ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ซึ่งจะปรากฏอยู่ในเพลงประเภทเพลงเดี่ยว ตีดีไม่กระแตกให้เกิดเสียงแตก น้ำหนักของการบรรเลงจะเข้ทุกตัวโน้ตมีน้ำเสียงที่ดังเสมอกัน สำหรับทำนองเพลงที่ใช้จะคงรูปแบบเดียวกันในทุกบทเพลง ไม่เน้นการแปรทางใหม่ ดังนั้นในการบรรเลงหรือการถ่ายทอดความรู้จึงทำให้ผู้รับการถ่ายทอดที่มีความเข้าใจจะสามารถจำจุดและบรรเลงเพลงต่าง ๆ ได้โดยง่าย

อภิปรายผล

ผู้วิจัยพบว่าแนวคิด ทฤษฎีที่ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้ามีความสอดคล้องกับข้อมูลภาคสนามที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากอาจารย์ศักรินทร์ สู้บุญ และลูกศิษย์ โดยสามารถนำมาเรียบเรียงและอภิปรายตามความสอดคล้องของข้อมูลใน 3 ประเด็น ดังนี้

ทฤษฎีการถ่ายทอด เป็นทฤษฎีที่นำเสนอการถ่ายทอดข้อมูลจากการบอกเล่าและการบรรยาย คือ การถ่ายทอดด้วยวาจาหรือคำพูด กระบวนการดังกล่าวนี้ผู้ถ่ายทอดจะมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ให้ความรู้ ส่วนผู้รับการถ่ายทอดจะเป็นผู้รับฟังและจดจำความรู้หรือบันทึกสาระสำคัญต่าง ๆ ที่ได้รับฟังตามไปด้วย เช่น การสาธิต จากข้อมูลภาคสนามผู้วิจัยพบว่า การเรียนการสอนจะเข้ของอาจารย์ศักรินทร์ สู้บุญ ตรงตามทฤษฎีการถ่ายทอดที่ผู้วิจัย

ได้ทำการศึกษา กล่าวคือ การเรียนการสอนดนตรีไทยนั้นอาจารย์ศักกรินทร์ สุ่มบุญ จะใช้วิธีการถ่ายทอดโดยการบรรเลงจะเข้เพื่อสาธิตให้ผู้รับการถ่ายทอดจดจำเป็นแบบอย่าง จากนั้นผู้รับการถ่ายทอดจึงปฏิบัติตาม รวมไปถึงการบอกเล่าหรืออธิบายวิธีการบรรเลงจะเข้หรือกลวิธีต่าง ๆ ของการบรรเลงจะเข้ให้แก่ผู้รับการถ่ายทอด ทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจที่ง่ายขึ้นตามแบบฉบับของอาจารย์ศักกรินทร์ สุ่มบุญ ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการถ่ายทอดในวัฒนธรรมดนตรีไทยที่มีการสืบทอดรูปแบบมาอย่างยาวนานหรือที่เรียกว่ามุขปาฐะ ซึ่งสอดคล้องกับที่มานพ ถนอมศรี (2546) ได้กล่าวถึงการถ่ายทอดในวัฒนธรรมดนตรีไทย สรุปความได้ว่า การถ่ายทอดดนตรีไทยนั้น ครูจะทำหน้าที่ถ่ายทอดให้ศิษย์ด้วยคำสอน การฝึกฝน ความเชื่อ และพิธีกรรม อันเป็นภูมิปัญญาของครู ความเคารพนับถือครูที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาดนตรีไทยให้แก่ศิษย์ ซึ่งเป็นลักษณะการสอนแบบปากต่อปาก ตัวต่อตัว ทำให้ศิษย์ได้รับการถ่ายทอดไม่ใช่เฉพาะความรู้เท่านั้น แต่เป็นการถ่ายทอดจิตวิญญาณและตัวตนของครูให้แก่ผู้รับการถ่ายทอดไปด้วย ดังนั้น ครูจึงเป็นที่เคารพยำเกรงอย่างสูงของศิษย์หรือผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในดนตรีไทย

ทฤษฎีความเป็นครู เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยจิตสำนึก ความคิด ทัศนคติ และพฤติกรรมในการรับบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้สอนอยู่เสมอ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มความสามารถตามอุดมการณ์ของความเป็นครู รวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้เรียนและสังคม พร้อมทั้งมีความรักในวิชาชีพ และผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ และคุณธรรมจริยธรรม จนเกิดเป็นผลสำเร็จ จากผลการศึกษาพบว่าอาจารย์ศักกรินทร์ สุ่มบุญ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ครบถ้วนตามการให้ความหมายของความเป็นครูทุกด้าน โดยสิ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ อาจารย์ศักกรินทร์ สุ่มบุญ จะเป็นผู้ที่ทุ่มเทการสอนดนตรีไทยให้กับลูกศิษย์อย่างเต็มที่ ไม่หวังวิชาถ่ายทอดความรู้จนกว่าผู้รับการถ่ายทอดจะรับไหว แม้เสร็จสิ้นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้รับการถ่ายทอดตามหลักสูตรไปแล้ว หากผู้รับการถ่ายทอดต้องการความรู้เพิ่มเติมก็ยังสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้รับ

การถ่ายทอดในแบบนอกระบบการศึกษาอยู่เสมอ ตลอดจนถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความกตัญญูท่วงทีต่อครูผู้ถ่ายทอดความรู้ และการวางตัวในสังคมได้อย่างเหมาะสม

ทฤษฎีการสอนทักษะปฏิบัติดนตรี เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยเรื่องของการสอนดนตรี โดยผู้สอนต้องสังเกตผู้เรียนว่ามีความพร้อมในด้านประสบการณ์ความรู้ และความสามารถที่มีอยู่แต่เดิมมากน้อยเพียงใด จึงจะสามารถจัดกิจกรรมสำหรับผู้เรียนในด้านทักษะดนตรีให้มีความสอดคล้อง และบรรลุตรงตามเป้าหมายที่สุด การจัดกิจกรรมการสอนทักษะปฏิบัติดนตรีต้องมีการสร้างแรงจูงใจต่อผู้เรียนให้เกิดความสนใจ และเจตคติที่ดีต่อวิชาดนตรี เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในทักษะการปฏิบัติดนตรีได้อย่างง่ายดาย ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนการสอนปฏิบัติทักษะดนตรีนั้น ผู้สอนจะมุ่งเน้นในการพัฒนาพื้นฐานของผู้เรียนเป็นสำคัญ เริ่มจากสังเกตผู้เรียนเป็นลำดับแรกว่ามีความพร้อมในด้านทักษะมากน้อยเพียงใด จากนั้นจึงจัดหา กิจกรรมหรือวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและนำไปสู่การจดจำเนื้อหาที่ง่ายขึ้น เกิดการฝึกฝนทางด้านทักษะการปฏิบัติดนตรี ทำให้สามารถบรรลุตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ ณรุทธ์ (ณรุทธ์ สุทนต์, 2553) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในเรื่องของการสอนหรือการถ่ายทอดการปฏิบัติทักษะจะเข้าของอาจารย์ศักรินทร์ สุปุญ โดยลำดับแรกของการรับการถ่ายทอดความรู้ ด้านการปฏิบัติทักษะจะเข้ นั้น ผู้รับการถ่ายทอดทุกคนจะได้รับการปรับพื้นฐานการปฏิบัติจะเข้ตั้งแต่เริ่มต้นให้เป็นไปในลักษณะเดียวกัน เช่น การพันไม้ติดทำนอง การตีด การวางนิ้ว ฯลฯ มีการยกตัวอย่าง สาธิต และอธิบายให้เกิดความเข้าใจ เมื่อผู้รับการถ่ายทอดมีทักษะพื้นฐานเบื้องต้นหรือสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องแล้ว ผู้สอนจึงจะเพิ่มระดับความยากของบทเพลงและกลวิธีการบรรเลงตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งนอกจากการถ่ายทอดความรู้ด้านทักษะการบรรเลงจะเข้แล้วนั้น ยังได้มีการสอดแทรกความรู้และเจตคติให้ผู้รับการถ่ายทอดเกิดคุณธรรม จริยธรรม มารยาท และขนบธรรมเนียมทางดนตรีอันดี โดยสอดแทรกกับเนื้อหาในการเรียนการสอนอยู่เสมอ

นอกจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีข้างต้นแล้วนั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดจำนวน 5 ผลงาน ได้แก่ งานศึกษาของไกรสิทธิ์ อัจฉริยะประสิทธิ์ (2560) ที่ได้ทำการศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ของครูระตี วิเศษสุการ งานวิจัยของธีรรัตน์ เจริญผล (2563) ทำการวิจัยเรื่องการถ่ายทอดเดี่ยวจะเข้เพลงจีนซิมใหญ่ของครูแอบ ยุกวนวิชย์ กรณีศึกษาครูสิทธิชัย ศรีกาญจน์ งานวิจัยของรัชดา ชัดดีสะ (2561) เรื่องการสืบทอดดนตรีไทยของเจ้าโสภา เพ็งพุ่ม (ณ เชียงใหม่) งานวิจัยของ สุรพงษ์ บ้านไกรทอง (2555) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการถ่ายทอดวิธีการบรรเลง ขอสสามสาย สำนักพระยาภูมิเสวิน (จิตร จิตตเสวี) และงานวิจัยของพิชญภา มานะวิริยภาพ (2559) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาระบวนการถ่ายทอดและ เทคนิคการสอนซิมของอาจารย์นิธิ ศรีสว่าง ซึ่งจากงานวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยพบ ความสอดคล้องของงานวิจัยเหล่านี้ คือ การเรียนการสอนดนตรีไทยจะยึด วิธีการสอนโดยมีครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher-Centered Method) ซึ่งครูผู้สอน จะเป็นผู้ตั้งเป้าหมาย ควบคุมเนื้อหาการเรียนการสอน จัดกิจกรรมในชั้นเรียน และวัดประเมินผลผู้เรียน ซึ่งการเรียนการสอนดนตรีไทยนั้นจะเน้นการปฏิบัติ เป็นหลัก และจำเป็นจะต้องมีการสาธิตให้เห็นเป็นตัวอย่างตามรูปแบบ การถ่ายทอดแบบมุขปาฐะ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าอาจารย์ศักรินทร์ สู้บุญ ยึดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัย มีการวางแผน การสอนและจัดเนื้อหาการเรียนการสอนตามศักยภาพของผู้เรียน การสอน การบรรเลงจะเข้เป็นรูปแบบปฏิบัติ มีการสาธิตให้ผู้เรียนเห็นและปฏิบัติตามได้ และมีการวัดประเมินผลจากการปฏิบัติหลังเสร็จสิ้นการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

- ไกรสิทธิ์ อัจฉริยะประสิทธิ์. (2560). *การศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ของครูระดี วิเศษสุรการ*. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- ณรุทธ์ สุทนต์. (2553). *ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรรัตน์ เจริญผล. (2563). *การถ่ายทอดเดี่ยวจะเข้เพลงจีนซิมใหญ่ของครูแอบ ยუნวณิษฐ์ กรณีศึกษาครูสิทธิชัย ศรีกาญจน์*. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา].
- พิชญาภา มานะวิริยาภ. (2559). *การศึกษากระบวนการถ่ายทอดและเทคนิคการสอนซิมของอาจารย์ นิธิ ศรีสว่าง*. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- พูนพิศ อมาตยกุล. (2526). *นามานุกรมศิลปินเพลงไทยในรอบ 200 ปี แห่งกรุงรัตนโกสินทร์*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2552). *เพลงดนตรีและนาฏศิลป์ จากสาส์นสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยาดำรงราชานุภาพ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์*. มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาลัยดุริยางคศิลป์.
- มานพ ถนอมศรี. (2546). *ศิลปะสำหรับครู*. ศิลปะประภา.
- รัชดา ชัดดีสะ. (2561). *การสืบทอดดนตรีไทยของเจ้าโสภา เฟื่องพุ่ม (ณ เชียงใหม่)*. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- รังสีพันธ์ แข็งขัน. (2552). *ภาพสะท้อนจากวัฒนธรรมดนตรีไทย. ใน ลบเส้นพรมแดนแห่งศิลปะ*. อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สุรพงษ์ บ้านไกรทอง. (2555). *การถ่ายทอดซอสามสายสำนักพระยาภูมิเสวิน (จิตร จิตตเสวี)*. [วิทยานิพนธ์ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- Steiner, E. (1988). *Methodology of Theory Building*. Educology Research Associates.